

ADÓZÁSI KÉZIKÖNYVEK

A TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁS ÚJ SZABÁLYAI

Budapest, 2020

Szerző:

Széll Zoltánné

Matlné Kisari Erika

Sorozatszerkesztő:

Kökényesiné Pintér Ilona

ISBN 978-963-638-595-8

ISSN 2416-2310 (Tanácsadói könyvek)

ISSN1788-0165 (Adózási kézikönyvek)

Kiadja a SALDO Pénzügyi Tanácsadó és Informatikai Zrt.

Felelős kiadó: dr. Balogh Ákos, a SALDO Zrt. vezérigazgatója

A SALDO Kiadó az 1795-ben alapított Magyar Könyvkiadók

és Könyvterjesztők Egyesülésének tagja

© A Saldo Kiadó valamennyi kiadványa szerzői jogvédelem alatt áll.

E kiadvány bármely részének sokszorosítása, bármilyen adatrendszerben való tárolása (papír, elektronikus stb.) a kiadó előzetes írásbeli engedélye nélkül tilos!

TARTALOMJEGYZÉK

ELŐSZÓ	5
GYAKRABBAN HASZNÁLT RÖVIDÍTÉSEK	6
I. FEJEZET A TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁS ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEI	7
A biztosítási kötelezettség alapvető szabályai	10
Foglalkoztató és szerepe a társadalombiztosításban	11
A foglalkoztatók speciális köre	14
A tanulószereződéses tanulót foglalkoztató	16
A biztosítottak	17
A tanulószereződés alapján szakképző iskolai tanulmányokat folytató személy biztosítása.....	30
A biztosítási jogviszony tartama.....	31
A biztosítás szünetelése	37
Mentesülés a biztosítási kötelezettség alól	40
Biztosítás alól kivont jogviszonyok	41
Az ellátások fedezete	44
A járulékfizetés eljárási szabálya.....	51
Járulékalapot képező jövedelem.....	52
Nem forintban keletkezett járulékalap	55
Speciális szabályok a járulékalapként történő számbavételre	55
A járulékfizetési alsó határ	58
Járulékfizetési szabályok	61
Átmeneti szabályok a járulék megállapításra	61
Járulékalapot nem képező jövedelmek.....	63
Családi járulékkedvezmény	66
A családi járulékkedvezmény érvényesítése	69
Járulékfizetésre vonatkozó különös szabályok.....	74
Járulékfizetés több biztosítási kötelezettséggel járó jogviszony egyidejű fennállása alatt	78
A külföldi foglalkoztatóra vonatkozó különös szabályok	79
Járulékkülönbözet elszámolása	81
Nyilvántartási és adatszolgáltatási kötelezettségek.....	83
A biztosított bejelentése.....	84
Biztosítottak nem minősülő személy bejelentése.....	86
A járulékok bevallása	87
Járulékok befizetése.....	91

II. FEJEZET A TÁRSAS VÁLLALKOZÁS ÉS A TÁRSAS VÁLLALKOZÓ	93
A társas vállalkozás meghatározása	93
A társaság tagja.....	93
Ki minősül társas vállalkozónak?.....	94
A társas vállalkozás tagjának biztosítási kötelezettsége.....	96
A vezető tisztségviselő	96
A társaságon kívüli vezető tisztségviselő	97
A vezető tisztség munkaviszonyban történő ellátása	97
A vezető tisztséget megbízási jogviszonyban ellátó tag.....	98
Vezető tisztség ellátása végelszámoláskor	100
A vezető tisztségen felüli tevékenység.....	102
A társas vállalkozó biztosítási kötelezettségének tartama, bejelentés	102
A társas vállalkozó járulékfizetése	104
Az egyidejűleg több jogviszonyban álló társas vállalkozó	105
Többes vállalkozói jogviszonyra vonatkozó speciális szabályok	106
A társas vállalkozó családi járulékkedvezménye	107
A társas vállalkozás foglalkoztatói kötelezettségei	107
 <i>MELLÉKLET</i>	 111
Magyarország hatályos szociálpolitikai, szociális egyezményei	111
Szociális biztonsági egyezmények	111
<i>FÜGGELÉK</i>	112
A járulékbevallásban szereplő adónemeket az alábbi számlaszámokra kell megfizetni	112

ELŐSZÓ

Magyarország Alaptörvénye rögzíti az állam azon szándékát, hogy minden magyar állampolgárnak megteremtse a szociális biztonságot. A társadalombiztosítás az állam által működtetett szociális intézményrendszer része, melynek szabályozásában jelentős változás következett be.

2020. július 1-jétől új törvény, a Tb.tv. szabályozza a társadalombiztosítás keretében létrejövő jogviszonyokat, a foglalkoztatók, a biztosítottak és a kockázati közösségbe bevont más személyek kötelezettségeit, valamint a társadalombiztosítási ellátások körét. A szabályok egységes szerkezetbe foglalása mellett új jogintézmények kerülnek bevezetésre, a járulékalap és a járulékkulcs változása pedig a családi járulékkedvezmény magasabb összegű igénybevételét eredményezheti. A nyugdíj mellett munkát végző személyek teljes járulékmentességet élveznek. A változások a foglalkoztatók és foglalkoztatottak mellett a vállalkozókat, a mezőgazdasági őstermelőket és a magánszemélyeket is érintik.

Kiadványunkban a foglalkoztatók feladatai ellátásához szükséges tudnivalókat tárgyaljuk. A gyakorlati jogalkalmazás elősegítése érdekében az alkalmazandó szabályokat magyarázatokkal, példákon keresztül bemutatva ismertetjük. Kitérünk a külföldi személyek foglalkoztatásához kapcsolódó legfontosabb tudnivalókra és a nemzetközi jogalkalmazás egyes kérdéseire. A társas vállalkozásokra, társas vállalkozókra speciális szabályok vonatkoznak, amelyeket rendszerszerűen, önálló fejezetben tárgyalunk.

A társadalombiztosítás ellátásaival azonban csak ott, és annyiban foglalkozunk, amennyiben az a biztosítási kötelezettséget vagy a járulékfizetést érinti.

A szerzők

GYAKRABBAN HASZNÁLT RÖVIDÍTÉSEK

Art.	Az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény
Eb. tv.	A kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény
Ev. tv.	Az egyéni vállalkozóról és az egyéni vállalkozásról szóló 2009. évi CXV. törvény
Ekho tv.	Az egyszerűsített közteherviselési hozzájárulásról szóló 2005. évi CXX. törvény
Flt.	A foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény
Katv.	A kisadózó vállalkozások tételes adójáról és a kisvállalati adóról szóló 2012. évi CXLVII. törvény
Mt.	A munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény
Ptk.	A polgári törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény
Szja tv.	A személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény
Szjt.	A szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény
Szoc. tv.	A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény
Szocho tv.	A szociális hozzájárulási adóról szóló 2018. évi LII. törvény
Szöv. tv.	A szövetkezetekről szóló 2006. évi X. törvény
Szt.	A szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény
Szkt.	A szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény
Szht.	A szakképzési hozzájárulásról és a képzés fejlesztésének támogatásáról szóló 2011. évi CLV. törvény
Tbj.	A társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény
Tny. tv.	A társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény
Tb.tv.	A társadalombiztosítás ellátásaira jogosultakról, valamint ezen ellátások fedezetéről szóló 2019. évi CXXII. törvény
Mmtv.	A megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény
NEAK	Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő
MÁK	Magyar Államkincstár
KSH	Központi Statisztikai Hivatal

Magyarázat

Az öregségi nyugdíj folyósítását önkéntes elhatározással szüneteltetni is lehet, de bizonyos esetekben a saját jogú nyugdíj folyósításának szüneteltetése kötelező:

- *korhatár betöltése előtt nyugdíj melletti, jogszabályban meghatározott összeget meghaladó kereset esetén, illetőleg*
- *2013. évtől közalkalmazotti jogviszony, kormányzati szolgálati jogviszony, állami vezetői szolgálati jogviszony, közszolgálati jogviszony, bírói szolgálati viszony, igazságügyi alkalmazotti szolgálati viszony, ügyészségi szolgálati viszony, fegyveres szervvel hivatásos szolgálati viszony, a Magyar Honvédséggel szerződéses vagy hivatásos szolgálati viszony fennállása esetén.*

A jogalkalmazást segíti, hogy a Tb.tv. egyértelműen saját jogú nyugdíjjasnak tekinti a szociális biztonságról szóló egyezményrel érintett állam által megállapított öregségi nyugellátásban részesülő személyt (4. § 17.1 pont).

Példa

Az Amerikai Egyesült Államokban megállapított öregségi nyugdíjban részesülő személy Magyarországon társas vállalkozás tagjaként személyesen munkát végez. Mivel az USA és Magyarország között van szociális biztonságot szabályozó egyezmény, ezt a személyt a Tb.tv. alkalmazásában saját jogú nyugdíjjasnak kell tekinteni.

A Tbj. szabályozásához képest az egyik nagyon fontos változás, hogy 2020. június 30-áig csak az Mt. szerinti munkaviszonyban álló saját jogú nyugdíjas mentesült a biztosítási és járulékfizetési kötelezettség alól, de 2020. július 1-jétől a nyugdíj melletti munkavégzés valamennyi formája (például a megbízási jogviszony, választott tisztségviselői jogviszony stb.) esetében megvalósul az előzőek szerinti mentesség.

2020. július 1-jétől csak olyan személy válhat biztosítottá, aki nem tekinthető kiegészítő tevékenységet folytatónak.

Biztosított a kiegészítő tevékenységet folytató személynek nem minősülő

- a) munkaviszonyban, közalkalmazotti jogviszonyban, rendvédelmi igazgatási szolgálati jogviszonyban, közszolgálati jogviszonyban, kormányzati szolgálati jogviszonyban, politikai szolgálati jogviszonyban, biztosítási jogviszonyban, ügyészségi szolgálati jogviszonyban, bírói szolgálati jogviszonyban, igazságügyi alkalmazotti szolgálati viszonyban, nevelésügyi foglalkoztatási jogviszonyban, ösztöndíjas foglalkoztatási jogviszonyban, vendégoktatói ösztöndíjas jogviszonyban, közfoglalkoztatási jogviszonyban álló személy, a Magyar Honvédség, a rendvédelmi**

szervek, az Országgyűlési Őrség, a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal hivatásos állományú tagja, a Magyar Honvédség szerződéses állományú tagja, a katonai szolgálatot teljesítő önkéntes tartalékos katona, a honvédelmi alkalmazott, az országgyűlési képviselő, a nemzetiségi szószóló (a továbbiakban együtt: munkaviszony), tekintet nélkül arra, hogy foglalkoztatása teljes vagy részmunkaidőben történik,

A Tb.tv. a munkaviszonyban álló személyekre gyűjtőfogalmat használ és azonos társadalombiztosítási szabályokat rendel alkalmazni a különféle jogszabályokon alapuló, de egymáshoz nagyon hasonló jogviszonyok esetében.

A leggyakoribb biztosítási kötelezettséget megalapozó jogviszony a munkaviszony. Az Mt. szabályai szerint a munkaviszony a munkaszerződés megkötésével keletkezik.

A munkaviszony kezdete ehhez képest az a nap, amikortól a feleknek el kell kezdenie teljesítenie a munkaviszonyból eredő kötelezettségeiket, illetve amikortól jogaikat gyakorolhatják. A gyakorlatban ezt a napot a munkába lépés napjának szokták nevezni, ami félrevezető. A munkaviszony kezdetekor ugyanis a munkaviszonyból eredő jogok és kötelezettségek akkor is megilletik, illetve terhelik a feleket, ha a munkavállaló valamilyen okból ténylegesen nem veszi fel a munkát (például mert ez az első nap éppen pihenőnapra, vagy munkaszüneti napra esik, vagy keresőképtelen, beteg lesz).

A munkaviszony kezdetének napját a munkaszerződésben kell meghatározni, ennek hiányában a munkaviszony kezdete a munkaszerződés megkötését követő nap.

Példa

Ha a felek október 15-én kötnek munkaszerződést, a munkaviszony kezdete a törvény alapján október 16. lesz. De kiköthetik a szerződésben, hogy a munkaviszony kezdete november 10-e legyen. Ilyenkor a munkavállalónak első alkalommal november 10-én kell felvennie a munkát. Annak sincs akadálya, hogy a felek megállapodása alapján a munkaviszony keletkezése és kezdete egybeessen, azaz még a szerződéskötés napján el is kezdődjön a munkaviszony (a munkavállaló rögtön dolgozni kezdjen).

Munkaviszonyban álló munkavállaló – ide nem értve a kiegészítő tevékenységének minősülő személyt – minden külön feltétel nélkül biztosítottá válik. Nincs jelentősége annak, hogy a szerződő felek a munkaidőt teljes vagy részmunkaidőben, vagy munkaidőkeretben határozzák meg, illetve, hogy a munkaszerződés határozott vagy határozatlan időtartamra jön létre. A biztosítási kötelezettséget nem befolyásolja az sem, hogy a természetes személy munkaviszonyában részesül-e díjazásban, illetve hogy milyen összegű

díjazásban részesül. Ez alól kivételt jelent az egyszerűsített foglalkoztatásra irányuló jogviszony, amely atipikus munkaviszonyként nem eredményez biztosítási kötelezettséget.

- b) szövetkezet tagja, aki a szövetkezet tevékenységében munkaviszony, vállalkozási vagy megbízási jogviszony keretében személyesen közreműködik (a személyes közreműködést megalapozó jogviszonyra irányadó szabályok szerint), kivéve**
- ba) az iskolaszövetkezet nappali rendszerű oktatás keretében tanulmányokat folytató tanuló, képzésben részt vevő személy, hallgató tagját – 25. életévének betöltéséig a tanulói, hallgatói jogviszonya szünetelésének időtartama alatt is –,**
 - bb) a közérdekű nyugdíjas szövetkezet öregségi nyugdíjban vagy átmeneti bányászjáradékban részesülő tagját, és**
 - bc) a szociális szövetkezetben tagi munkavégzés keretében munkát végző tagot,**

A szövetkezet a tagok vagyoni hozzájárulásából álló tőkével alapított, nyitott tagság és változó tőke elvei szerint működő, jogi személyiséggel rendelkező szervezet, melynek célja gazdasági, valamint más társadalmi szükséglet kielégítésének elősegítése.

A szövetkezeti tagság önmagában nem alapozza meg a biztosítási kötelezettséget és ez a helyzet akkor is, ha a szövetkezet tagjával a személyes közreműködésre nem kötnek munkaszerződést, vagy meghízási szerződést, tehát tagi jogviszonyban valósul meg a személyes közreműködés.

A biztosítási kötelezettség megállapítása vonatkozásában a szabály egyértelműen rögzíti, hogy a szövetkezet tagjának biztosítási kötelezettségét csak a munkaviszonyban, megbízási jogviszonyban végzett tevékenysége és a munkavégzést megalapozó jogviszony szabályai szerint alapozza meg.

Gyakorlati tudnivaló a sajátos szövetkezetekről

Az iskolaszövetkezetet, közérdekű nyugdíjas szövetkezetet, és a szociális szövetkezetet a Szöv. tv. sajátos szövetkezetként határozza meg.

Az iskolaszövetkezet

- a) a középfokú iskolával, a kollégiummal, illetve az alapfokú művészeti iskolával (a továbbiakban együtt: nevelési-oktatási intézmény) tanulói jogviszonyban álló tanulók,*
- b) a szakképző intézménnyel tanulói jogviszonyban álló tanulók vagy felnőttképzési jogviszonyban álló képzésben részt vevő személyek, és*
- c) a felsőoktatási intézménnyel hallgatói jogviszonyban álló hallgatók számára lehetőséget biztosít a munkavégzési feltételek megteremtésére, valamint szakirányú oktatási, illetve gyakorlati képzésük elősegítésére.*

Az iskolaszövetkezet nappali rendszerű oktatás keretében tanulmányokat folytató tanuló, képzésben részt vevő személy, hallgató tagja – 25. életévének betöltéséig, ide értve a tanulói, hallgatói jogviszonya szünetelésének időtartamát is – nem válik biztosítottá, függetlenül attól, hogy a szövetkezet tevékenységében történő személyes közreműködését milyen jogviszony alapozza meg. A részére juttatott jövedelem után társadalombiztosítási járulékfizetési kötelezettség nem merül fel.

A biztosítási kötelezettség alól történő mentesítéshez szükséges tanulói jogviszony igazolására vonatkozó szabályokat a Tb.tv. rögzíti. A ba) pontjában meghatározott tanulmányokat folytató tanuló, hallgató e minőségét a következő dokumentumokkal igazolja:

- *a köznevelési, a szakképző intézmény által kiállított tanulói jogviszony-igazolás;*
- *a felsőoktatási intézmény által kiállított hallgatói jogviszony-igazolás;*
- *az oktatási igazolványokról szóló 362/2011. (XII. 30.) Korm. rendelet szerint a közreműködő intézmény által a tárgyidőszakra kiadott, érvényesítő matricával ellátott, nappali típusú diákigazolvány (a közreműködő intézmény által kiadott diákigazolványra való jogosultságról szóló igazolást is);*
- *az oktatási igazolványokról szóló 362/2011. (XII. 30.) Korm. rendelet szerint a tanköteles kor felső határát az adott tanévben betöltő tanuló esetén az érvényesítő matrica nélküli diákigazolvány.*

A szociális szövetkezet tagja a társadalombiztosítási kötelezettségek tekintetében speciális jogállással rendelkezik.

Ez az egyetlen olyan szövetkezeti típus, ahol meghatározott esetekben önmagában már a tagsági jogviszony is elégséges a szövetkezetben a munkavégzéshez, a szövetkezet közös gazdasági tevékenységében való részvételhez.

A tagi munkavégzés önálló, más munkavégzésre irányuló jogviszonyt szabályozó törvény hatálya alá nem tartozó jogviszony, amelyben az elvégzett munka ellentételezése a tagi munkavégzés arányában részben vagy egészben a tagok által közösen megtermelt javak természetben történő átadásával is megvalósulhat.

Tagi munkavégzésre irányuló jogviszonyt az létesíthet és tarthat fenn,

- *akit az állami foglalkoztatási szerv a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló törvény szerint legalább három hónapja nyilvántart, vagy*
- *aki legalább három hónapja közfoglalkoztatási jogviszonyban áll.*

A szociális szövetkezet tagi munkavégzési jogviszonyban álló tagja a Tb.tv. alkalmazásában nem minősül biztosítottnak.